

Az autizmussal élők alapélménye a káoszérzet

Szombathely - Megismerni és megérteni - a támogatók megnyerésén túl ez a legfontosabb célja annak a kampánynak, amely egy zárt és zavarbaejtő világot nyit meg: az autistákét.

2012. október. 15. hétfő | Szerző: Ölbei Lívია

A Ferences Rendtartomány Szombathelyen a Weöres Sándor Színházban szervezett jótékonysági estet az autisták: ezúttal a szombathelyi Esőemberke Alapítvány és a ferencesek által fenntartott gyöngyösi Autista Segítő Központ javára. Az Angyalok az autistákért-est vasárnap Börcsök Enikő Nemsenkilény című előadásával kezdődött a majdnem telt házas nagyteremben, és élénk érdeklődéstől kísért beszélgetéssel folytatódott a Krúdy Klubban. "Nagy eséllyel itt és most, köztünk is vannak autisták", mondta Szilvássy Zsuzsanna, az Autisták Országos Szövetségének elnöke: "Az angolszász világban végzett kutatások szerint ugyanis ma minden századik ember autizmussal él."

**Levendula a Holnap Házából. Balról: Szilvássy Zsuzsanna, Jordán Tamás és Nádorné Vörös Ibolya
(Fotó: Szendi Péter)**

Az autizmus a tudomány jelen állása szerint olyan idegrendszeri fejlődési rendellenesség, amelynek megszámlálhatatlanul sokféle megnyilvánulási formája van; innen ennek az egyre terjedő betegségnek-állapotnak széles körben elfogadott megnevezése: autizmus spektrum zavar. Az autizmus elsősorban - a környezetet zavarbeejtő, a családot erősen próbára tevő - viselkedési tünetekben mutatkozik meg, többnyire 2-3 éves kor körül. Az életük végéig egyéni gondozásra, felügyeletre szoruló autisták számára nehézséget okoz a legtágabb értelemben vett kommunikáció. Ebből következik, hogy a másik reakcióit felmérni képtelen autista alapvetően bizonytalan, strukturálatlan káoszként éli meg a külvilágot: folyamatos szorongásban él. Ezért fontos számára a mikrokörnyezet átláthatósága és biztonsága, a mindennapi rituálé (a kávé csak sárga kanállal keverhető, ha nincs sárga kanál, a világ megbillen, összedől). És ezért nagy és költséges feladat az autizmussal élők támogatása: az ellátásuk, fejlesztésük megszervezése.

Ideális esetben minden egyes autista mellé szükség van (volna) egy kizárólag rá figyelő szakemberre. Az autizmus ráadásul a dolgok jelen állása szerint gyógyszerrel nem kezelhető, sikeres terápiás módszerek viszont léteznek (és már a felsőoktatásban is elsajátíthatók).

Az Orlai Produkció hozta létre az előadást. A WSSz színpadán Börcsök Enikő: Nemsenkilény (Fotó: Szendi Péter)

Az utat jellemző módon azok a szülők - mindenekelőtt Nádorné Vörös Ibolya - taposták ki Vas megyében is, akik megtapasztalták, hogy mit jelent, ha a családba autizmussal élő kisgyerek érkezik: a ma már mintegy hetven családdal kapcsolatot tartó Esőemberke Alapítvány 1997. óta működik. Az alapítvány kezdeményezésére jött létre például iskolai autista fejlesztő csoport Szombathelyen, a képzés az Aranyhíd Nevelési-Oktatási Integrációs Központban azóta is megvan, sőt, tovább fejlődött. Bár sorsa éppen most - a közoktatási rendszer államosítása folytán - vált bizonytalanná. Ahogyan egyelőre a szociális jellegű intézményeket működtető civil szervezetek helye sem látszik: sem a költségvetésben, sem a törvénykezésben. Pedig a szombathelyi Esőemberke Alapítvány 2009-ben megnyitotta a Holnap Háza Lakóotthont: pályázati támogatással és a szombathelyi önkormányzat segítségével épült föl az intézmény, amely tíz fiatalnak teremti meg a kiegyensúlyozott élet lehetőségét (és be is telik). Íme, a nemsenkilények és nemmindegyeberek.

Mindehhez a színészetét valahonnan nagyon mélyről hozó Börcsök Enikő előadása a megbontott, aztán újra önmagára záruló óriási Rubik-kocka-díszletben kettős értelemben is revelatív erővel bír. Az autisták hozzátartozóinak - ahogy az vasárnap este a WS Színházban kiderült - a ráismerés élményét nyújtja. De nem csak nekik: az autizmus megríkató, megnevetető káosz- és szorongás-élménye könnyen egyetemessé, vagyis metaforává tehető. Ez az (a metafora), amivel egy autista biztos nem tud mit kezdeni. Ha ő visszabújik önmagába, akkor visszabújik. Szó szerint.

A Börcsök-monológ végén bezárul a Rubik-kocka. A felénk forduló 9 négyzetben 9 mondat: "Volt egyszer egy világ. A világban egy bolygó. A bolygón egy földrész. A földrészen egy ország. Az országban egy város. A városban egy lakás. A lakásban egy szoba. A szobában egy ember. Az emberben egy világ."